

Nygamla landskap I

Ett engelskt vattenrike

NILS LEWAN

Om utsikter från övre däck har det ibland handlat här i GN. Ett mycket annorlunda däck är nu detta, men likväl med utsikt över vatten, Themsens vatten, och en ganska fantastiskt historia är det. Mycket ny är den också och faktiskt okänd även för många mycket väl orienterade engelsmän.

Ett stycke uppströms centrala London, så där 10 km fågelvägen från själva City, gör Themsen en av sina karakteristiska stora böjar. Blott några få meter från själva flodens av lera och mindre välkomna partiklar bemängda vatten låg här länge en av stadens

vattenreservoarer, Barns Elms. Den togs ur drift för endast tio år sedan, men sedan dess har väldigt mycket hänt med området.

Går vi inledningsvis lite längre bakåt i tiden, möter vi Peter Scott – son till *Scott of the Antarctic* – som grundare av såväl *World Wildlife Trust* som *World Wildlife Fund* för drygt fyrtio år sedan eller mer. Långt dessförinnan, faktiskt strax efter andra världskriget, kunde denne Scott inviga *The Severn Wildfowl Trust*, ett slags föregångare till vad vi nu kan blicka ut över här.

Vi inleder vårt besök på *terra firma*,

Figur 1. På några få år har ett par av Londons vattenreservoarer förvandlats till ett Wetland Centre inne i storstaden. Foto: N. Lewan 2003.

Figur 2. Helt nyligen var detta vattenbassänger i betong. Nu skall området lära turister, skolbarn och vuxna londonbor om sammanhången i naturen. Foto: N. Lewan 2003.

hitkomna per lokal buss, och möter vid bron till själva besökscentret en äldre man, nästan jämnårig. Han hälsar välkommen, visar sig vara en av dessa typiskt engelskt frivilliga medarbetare i arbetet för natur och kultur, och han orienterar oss om detta *London Wetland Centre*. Invid bron träffar vi också Peter Scott, som med kikaren på bröstet och blickande mot oss just antecknar något. Han dog 1989 och fick inte själv uppleva denna bildningsanstalt under himmelens tak, ett naturrum modell mycket större. Men han står här i brons, inte bara som en galjonsfigur utan säkert främst som idégivare och inspiratör till vad man på mindre än ett decennium kan göra med en avlagd färskvattenreservoar. Han skulle blivit glad, säkert mycket glad, om han visste.

Som tillfälliga gäster inleder vi vårt besök i *The Peter Scott Visitor Centre*, som alla sådana försett med butik och kafé, där fortsättningen lämpligen planeras. I slutet av maj är

det gott om folk här, en härlig blandning av främlingar, äldre engelsmän och högljudda skolbarn. Lätt kan man här ta sig upp på övre, för att inte säga översta däck med utblick över hela det gott över en kvadratkilometer stora området. Åtskilligt är fortfarande vatten, men alls inte längre i kvadratiska betongomkransade bassänger utan nu ett sjörike med växlande djup, med sand, jord och vattenväxter, gräs och buskar jämte fåglar av alla de slag, i sanning en *bird airport*.

När vi så beger oss ut på äventyr längs vindlande stigar möter vi alla slags miljöer knutna till vatten, överallt med lagom omfattande presentation av vad man kan se. Här tycks pedagoger också ha varit, inriktade på att bistå såväl allmänvandrare och nyfikna turister som skolbarn på exkursion.

Långt från storstaden är vi ju inte, kanske snarare i en av dess små lungor. Nära nog ser vi hustaken bortom områdets yttre gräns, och huvudstaden själv gör sig påmind med

Figur 3. *Playing God?* – Mera ur texten på lådan kan läsaren ta del av nedan. Foto: N. Lewan 2003.

himlasträvande tornbyggnader och brummande flygplan. Inte alltid kan den som hellre vill lyssna till fåglars ljud än flygplansdån få sin vilja fram, men anläggningens företrädare har tänkt även på detta. På övre däck i ett av observationshusen anbefalles total tystnad, och perspektiven utanför får oss att glömma den larmande världsmetropolen intill, eller runt oss. Rätt som det är stöter vi på en stötande och störande skylt – *Playing God?* Jojo, det vill ju många, men inte vi, väl? Kanske bäst ändå att läsa hela texten? Ovanför de tecknade figurerna läser vi:

Every day we hear about habitats being damaged or destroyed. At the Wetland Centre, The Wildfowl and Wetland Trust (WWT) supported by the Thames River and Berkeley Homes, has created habitats to attract wildlife to the city.

Jodå, men sedan blir det svårare, även om vi ser hur trollkarlarna med sin kaninöron omdanar fyrkantiga vattenbassänger till *something big*. Nere t.v. berättar man om fortsättningen, om hur fyra överflödiga reservoarer blivit 30 nya sjöar, dammar och träsk med över 200 000 vattenväxter och 27 000 träd. Nere t.h. avslutar man med det tänkvärda: *We know we can »make» nature – but can we make it work as a functioning community?* Kanske inte, men vi känner åtskilliga som tycks tro det.

Någonstans i informationshäftet med dess rika innehåll hamnar vi till sist också på global nutidsnivå: *Freshwater scarcity and pollution are key environmental issues that effect everybody in the 21st Century.*

Vad centret i övrigt lär Dig? Jamen, det får Du ju själv ta del av!